

EIKENPROCESSIERUPS EN BIODIVERSITEIT

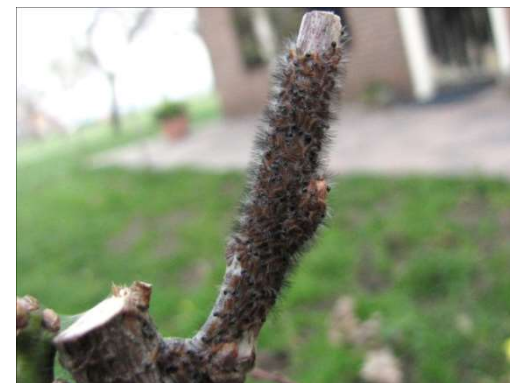
In alle fases van ontwikkeling hebben eikenprocessierupsen natuurlijke vijanden

Paring

Eitjes overwinteren

Rupsen uit in april

2de stadium

3de stadium - begin brandharen

Vanaf 4^e stadium gevaarlijk

Eikenprocessievlinder

Thaumetopoea processionea

Verzameling v.a. 4^e stadium

Aan de wandel

Nesten in bomen

Grondnest

Nest met uitvliegaten

Vlinders

Natuurlijke vijanden eikenprocessievlinders

Grootoorvleermuizen

Vogels, zoals mussen, mezen

Hoornaars, wespen

Wantsen

Natuurlijke vijanden eitjes

Vogels zoals winterkoning en mezen

Bastaard Weekschildkever larven *Malachius sp.*

Sluipwespen zoals *Thrichogramma processionea*

Natuurlijke vijanden rupsen

Vogels zoals mezen, mussen, winterkoning, roodborstjes

Vroege sluipwespen zoals *Meteorus sp.*

Gaasvlieglarven (*Chrysoperla carnea*)

2-stippelig lieveheersbeestjes *Adalia bipunctata*

Natuurlijke vijanden eikenprocessierups: Gaasvlieglarven

Volwassen gaasvliegen leven van nectar en pollen. Larven daarentegen zijn rovers.
Eten vlindereitjes, jonge rupsen, bladluizen en tal van andere insecten

Natuurlijke vijanden eikenprocessierups: Wantsen

Er zijn verschillende soorten wantsen die eikenprocessierups doden; één daarvan is de eikenwants. Die leven ook van plantaardig materiaal, maar ook van andere insecten zoals bladluizen en rupsen.

Natuurlijke vijanden eikenprocessierups: Sluipvliegen - Tachnidae

Volwassen vliegen leven van nectar en stuifmeel. De larven zijn afhankelijk van gastheren = rupsen om zich te ontwikkelen

Natuurlijke vijanden eikenprocessierups

Rupsenaaskever
Foto: Andre Efftink

Mieren en spinnen

Natuurlijke vijanden eikenprocessierups: Sluipwespen bijv: *Pimpla* sp.

**Volwassen sluipwespen leven van nectar en stuifmeel
De larven ontwikkelen zich in de rupsen**

Natuurlijke vijanden eikenprocessierups: Roofkevers zoals *Calosoma* sp.

Eten rupsen en poppen van processierupsen en andere rupsen

Natuurlijke vijanden eikenprocessierups: Vogels

Koolmezen, pimpelmezen, glanskopmezen, zwartkop mezen, winterkoninkjes zijn uitstekende predatoren van rupsen waaronder eikenprocessierupsen. Maar ook grootoorvleermuizen zijn verzot op de eikenprocessie vlinders!

Natuurlijke vijanden eikenprocessierups: Vogels

Koolmezen halen de poppen uit de nesten

Project Natuurlijke bestrijding Eikenprocessierups Stichting Boermarke – Gemeente Westerveld

Ondernomen acties Stichting Boermarke

- Vogelnestkasten en vleermuiskasten opgehangen
- Bermen ingezaaid met inheemse bloemen
- Natuurlijke vijanden in diverse stadia uitgezet
- Bloembollen aangeplant door inwoners
- Referentie locatie in dezelfde conditie uitgezocht
- Wekelijks vogels gevolgd, effecten gemeten
- Schoolkinderen samen met vogelwacht inhoud van de nestkasten gecontroleerd
- In beide locaties: 64 bomen in dezelfde condities

Project Natuurlijke bestrijding Eikenprocessierups Stichting Boermarke – Gemeente Westerveld

Resultaten Boermarke – gemeente Westerveld

- Van de 20 nestkasten waren er 11 bezet
- Veel rupsen gegeten door mezen en mussen
- Gaasvlieglarven op jonge rupsen waargenomen

• Aantal nesten Boermake	:	32
• Aantal nesten in referentielocatie	:	195

Omgerekend naar eipakketjes:

• Eipakketjes in Boermarke	:	40
• Eipakketjes in referentielocatie	:	379

Op de referentielocatie is in 2017 3x nesten verwijderd

In de proeflocatie Boermake zijn er geen nesten verwijderd

Project Natuurlijke bestrijding Eikenprocessierups Stichting Boermarke – Gemeente Westerveld

Gevormd nest Boermarke

Zelfde nest aangevreten door vogels

Succes factoren Boermarke - gemeente Westerveld

- Water in de buurt van de nestkasten
- Inwoners voeren de vogels in de winter
- Nestkastjes worden ook onderhouden door vrijwilligers
- Boeren, organisaties, gemeente en inwoners nauw betrokken
- Locatie dagelijks gevolgd en effecten gemeten april-september
- Geen drukke weg – veilig voor jonge vogels

Veiligheid:

Met projectteam ook afgesproken: indien zich gevaarlijke situaties in de proeflocatie voor mens en dier voordoen door nestvorming eikenprocessierupsen, dan worden nesten verwijderd.

Bepalen criteria voor invoering biodiversiteit

Biodiversiteit = proces van jaren

- **Bepalen van locaties die geschikt zijn voor bevordering biodiversiteit door maatregelen**
- **Bepalen van locaties waar predatoren zoals vogels en vleermuizen direct kunnen worden ingezet = habitat moet geschikt zijn zodat populatie zich kan vestigen**
- **Bepalen van locaties waar een combinatie van maatregelen zou kunnen werken: uitzetten natuurlijke vijanden, inzaaien, nestkasten.**

Uiteindelijk gaat het om een complex aan maatregelen die positief op elkaar inwerken.

Omgeving voor natuurlijke vijanden

**Duurzaam geteelde bloembollen planten voor de vroege natuurlijke vijanden
Uitgebreid onderzocht in 2015 voor JUB Holland**

Omgeving voor natuurlijke vijanden

Voorbeeld: Sluipwespje op narcis – inmiddels mengsel beschikbaar

Ideale omgeving voor natuurlijke vijanden

**Wilde bloemen hoeven niet perse direct onder de bomen
Sluipvliegen en sluipwespen kunnen zeker 500 meter vliegen
op zoek naar pollen en nectar. Dit is in te passen in het landschap**

Dank voor uw aandacht!

**Silvia Hellingman
Onderzoek en Advies BV
Wapserveen**

